

Rakamlarla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Yatırım Ortamı

2025

Bu broşür, Kıbrıs Türk Yatırım Geliştirme Ajansı, İstatistik Kurumu, Milli Eğitim Bakanlığı, Gelir ve Vergi Dairesi, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi'nin bilgi ve verileri derlenerek hazırlanmıştır.

Değerli Okuyucu,

Kıbrıs Türk Ticaret Odası olarak, KKTC ekonomisi ve yatırım ortamına dair veri ve bilgileri içeren “Rakamlarla KKTC Ekonomisi ve Yatırım Ortamı”nı yayınlıyor olmanın gururunu yaşıyoruz.

Odamız, uluslararası tanınmış statüsü ve yıllara dayanan birikimleriyle ülkemizin refah seviyesinin yükselmesine hizmet etmeyi kendine temel ilke olarak belirlemiştir. Bu bağlamda, ülkemizin ekonomik ve toplumsal gelişimi ve aynı zamanda dünya ile bütünleşmesi, rekabet edebilirliği ve yatırım ortamının iyileştirilmesi, Odamızın yürütmüş olduğu çalışmaların odağı olmuştur.

Tipik küçük ada ekonomisi özellikleri taşıyan KKTC ekonomisi; küçük ölçekli iç pazar, kısıtlı doğal ve beşeri kaynaklarıyla ağırlıklı olarak hizmet üretimine dayalı mikro ekonomik bir yapıya sahiptir. Kişi başı geliri yaklaşık 17 bin 500 dolar seviyesindedir.

Ekonomik gelişim, dış pazarlara erişim ve dış talebi artırarak sağlanmaya çalışılmaktadır. Ülkemizin başlıca gelir kaynakları turizm ve yükseköğrenim, başta olmak üzere hizmetler sektörüdür. Diğer sektörlerimiz de esasen bu hizmetler sektörümüzün büyümesinden etkilenmekte ve büyümektedir. Tarım ve sanayi sektörlerimiz özellikle gelişen turizm ve yükseköğrenim gibi diğer sektörlerle girdi sağlayacak, belli karşılaştırmalı üstünlüğe sahip yerel ürünler ile niş ürünlerin ihracatını geliştirecek bir yapıda piyasaya daha yüksek katma değer yaratabilecektir.

Dış ticarete bakıldığı zaman, Devlet Planlama Örgütü Orta Vadeli Program 2025-2027’ye göre 2024 yılında 3,03 milyar dolar seviyesinde mal ithalatı gerçekleştiği ve 185 milyon dolar civarı ihracat gerçekleştiği tahmin edilmektedir. Türkiye, KKTC’nin en önemli ticari ortağı konumundadır. İthalattaki payı %70, ihracattaki payı ise yaklaşık %72 seviyelerindedir. KKTC’nin ihracatında başlıca ürünler, hellim, narenciye ve hurdalardır. KKTC’nin ithalatında ilk sırayı petrol ürünleri

almaktadır. İthalatta önemli paya sahip diğer ürünler ise taşıt araçları, demir çelik çubuklar, alkollü içkiler ve konfeksiyon ürünleridir.

2021 yılına kadar Yeşil Hat Tüzüğü kapsamında Güney Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat ortalama 5 milyon Euro iken, 2022 yılı itibarıyla 15 milyon Euro'ya yükselmiştir. Yeşil Hat ticaretindeki bu yükseliş umut verici olmasına rağmen 2023 yılında 15,5 milyon Euro ve 2024 yılında 15,1 milyon Euro olmuştur. Bu bağlamda, ürün çeşitliliğinin genişletilmesi önem arz etmektedir. Ayrıca, ülkemizde bazı hellim üreticileri Menşe İsmi Korumalı Ürün (PDO) sertifikası almaya hak kazanmıştır. Yeşil Hat Tüzüğü üzerinden hellim ticaretinin hem Güney Kıbrıs'a hem de Güney Kıbrıs üzerinden Avrupa Birliği ülkelerine en kısa sürede gerçekleşmesi beklenmektedir. Bunun ticaretimize ve dolayısıyla ekonomimize önemli bir katkı sağlayacağı açıktır.

Hizmet ihracatı imkanına sahip KKTC'de mal ticaretinde oluşan açık büyük ölçüde turizm ve yükseköğrenim gibi hizmetlerin yabancılara sunumu yoluyla elde edilen gelirlerle finanse edilmektedir. Turizm sektöründen 2023 yılında 1,7 milyar dolar gelir elde edilmiştir. Başta Türkiye olmak üzere, dünyanın birçok ülkesinden gelen yaklaşık 100 bini aşkın öğrenci ve 2,2 milyonun üzerinde yolcu sayısının ülke ekonomisine katkısı yüksek olmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin eşsiz katkıları ile çözümleme aşamasına gelen su sorunu, Kuzey Kıbrıs'ın tarım potansiyelinin verimli bir şekilde değerlendirilmesi için yeni olanaklar sunmaktadır. Türkiye'den gelen su sayesinde yerel su kaynaklarının daha verimli olarak değerlendirilme olanağına kavuşmamız tarım sektörünü verimli bir sektör haline getirecektir. Ülkemiz, sizinle yapılabilecek işbirlikleri konusunda çeşitli olanaklar sunmaktadır. Turizm, yükseköğrenim, tarım ve tarıma dayalı sanayi yanı sıra, özel ilgi turizmi, yatçılık, marınacılık, bilişim ve enerji alanları da işbirliği alanları için potansiyele sahiptir. Ülkemizin yatırım ortamı ve imkanları ile bilgi ve verilere bu yayınımdan ulaşabileceksiniz. Elbette bu olanakları siz iş insanları değerlendireceksiniz. Biliyoruz içinde bulunduğunuz dönemde, daha fazla işbirliği yapanlar, mukayeseli üstünlüklerini bu işbirliklerinin bir bileşeni haline getirenler kazanacaktır. Farklılıkları birleştiren ve yeni bir sinerji yaratan düşüncelerin şekillendireceği işler kazançlı ve verimli olacaktır.

Bu işbirliklerinin yolunu açmak için Kıbrıs Türk Ticaret Odası olarak üzerimize düşeni yapmaya devam edeceğiz.

Saygılarımla,

Turgay Deniz

Kıbrıs Türk Ticaret Odası Başkanı

KIBRIS TÜRK TİCARET ODASI

Kıbrıs Türk Ticaret Odası, özel girişim, serbest ve adil ticaret ilkelerini benimseyerek, üyelerine yurtiçinde ve yurtdışında hizmet vererek Kuzey Kıbrıs'ın ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla, Kıbrıs adası henüz İngiliz yönetimi altında iken, 1958 yılında kurulmuştur.

Kıbrıs Türk Ticaret Odası, ticaretten imalata, turizmden finansal hizmetlere ve inşaatla kadar Kıbrıs Türk ekonomisinin %95'ini oluşturan çok çeşitli sektörlerden 5.000'e yakın işletmenin genel ekonomik çıkarlarını temsil eden, Kuzey Kıbrıs'ın önde gelen ticari temsil kuruluşudur.

Kıbrıs Türk Ticaret Odası, uluslararası alanda tanınan statüsü ve 60 yılı aşkın birikimi ile uluslararası arenada Kıbrıslı Türklerin hak ve menfaatlerini korumayı hedeflemekte ve Kıbrıs Türk Toplumu'nun ekonomik ve ticari ilişkilerini ilerletmek için uluslararası platformlarda faaliyetler yürütmektedir.

Kıbrıs Türk Ticaret Odası;

- Uluslararası Ticaret Odası (ICC) üyesidir;
- Avrupa Küçük İşletmeler İttifakı (ESBA) üyesidir;
- İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) gözlemci üyesidir;
- Türk Devletleri Teşkilatı Türk Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği gözlemci üyesidir.

2004 yılının Nisan ayında yürürlüğe giren ve adanın Kuzeyinden Güneyine mal ve hizmetlerin geçişini düzenleyen Avrupa Komisyonu Yeşil Hat Tüzüğü'nün uygulanmasında Avrupa Komisyonu tarafından yetkilendirilmiştir. Kişi, mal ve hizmetlerin adanın kuzeyinden güneyine hareketini düzenleyen AB Yeşil Hat Tüzüğü'nün uygulanmasında Avrupa Komisyonu'nun kurumsal ortağıdır. Kıbrıs Türk Ticaret Odası, Yeşil Hat Tüzüğü kapsamında, Kuzey Kıbrıs'ta üretilen malların Güney Kıbrıs'a satışı için gerekli refakatçi belgesini sunmakla yetkilidir.

Kıbrıs Türk Ticaret Odası'nın, Brüksel ve Londra'da temsilcilik ofisleri bulunmaktadır.

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

Genel Veriler

Yönetim: Anayasal Cumhuriyet

Devlet başkanı: Cumhurbaşkanı

Hükümet başkanı: Başbakan

Başkent: Lefkoşa

Yüzölçümü: 3.355 km²

İdari yapılanma: 6 ilçe ve bu ilçelerin alt bölümü olarak da 12 bucak bulunmaktadır. Yerel yönetim olarak ise 18 belediye bulunmaktadır.

Nüfus: 476.214 (2023)

Resmi dil: Türkçe

Din: Çoğunlukla Müslüman

Para birimi: Türk Lirası

EKONOMİK GÖSTERGELER

Ekonomik Ana Göstergeler

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
GSYİH (milyon TL)	21.395	21.407	30.144	73.933	132.351	231.984
GSYİH reel büyüme oranı (%)	0,2	-16,2	3,9	13,3	7,3	8,5
Enflasyon (%)	11,7	15	46,1	94,5	83,6	53,3
Bütçe açığı / fazlası (GSYİH'ya oranı %)	-1,3	-5,8	-4,9	1,9	-0,2	-4,1
İhracat (milyon \$)	87,8	106,4	134,8	140,4	176,2	...
İthalat (milyon \$)	1.588	1.320	1.572	2.259	2.817	...
İstihdam oranı (%)	48,1	45,9	40,4	46	48,3	50,5
İşsizlik oranı (%)	6,3	10,1	7,8	6,3	5,1	4,9

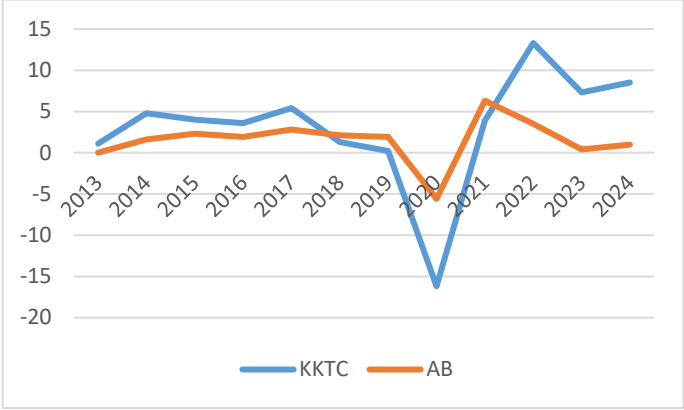
Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu ve KKTC Ticaret Dairesi

Gayri Safi Yurt İçi Hasıla

KKTC ekonomisi, 2010-2017 yılları arasında ortalama %3,6 oranında büyümüştür. 2018 yılının son aylarında, döviz kurlarında ciddi artışlar yaşamasıyla, KKTC ekonomisi 2018 yılında %1,3 ve 2019 yılında ise %0,2 oranında reel büyüme kaydetmiştir.

Pandeminin zirve yaptığı ve kapanmaların olduğu 2020 yılında, KKTC ekonomisi %16,2 oranında daralırken, 2021 yılında %3,9 oranında büyüme göstermiştir. 2022 yılında büyümeye devam eden KKTC ekonomisi %13,3 oranında büyüme göstermiştir. 2023 yılında KKTC ekonomisi %7,3 oranında reel büyüme kaydetmiştir. 2024 yılında ise KKTC ekonomisi %8,5 oranında reel büyüme kaydetmiştir.

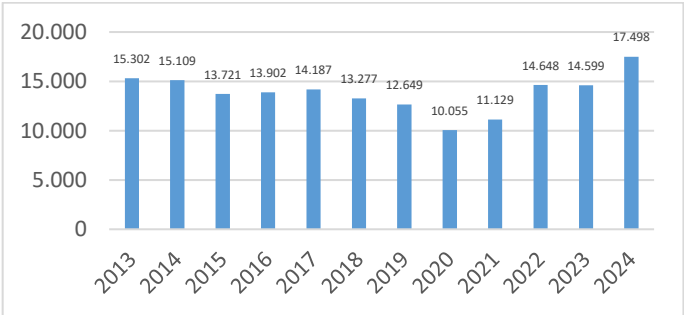
Reel GSYİH Büyüme Oranı, %

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu ve Eurostat

KKTC’de kişi başına düşen GSYİH 2013 yılında 15.302 dolar seviyesine ulaşmış iken, 2018 yılında döviz kurlarındaki artış nedeniyle 13.277 dolara kadar düşmüştür. Kişi başına düşen GSYİH, 2019 yılında %5 ve 2020 yılında ise %20,5 azalarak 10.055 dolara gerilemiştir. 2021 yılı için kişi başına düşen GSYİH 11.129 dolar olarak açıklamıştır. 2022 yılında KKTC’de kişi başına düşen GSYİH 14.648 dolar olarak açıklanmıştır. 2023 yılında KKTC’de kişi başına düşen GSYİH 14.599 dolar olarak açıklanmıştır. 2024 yılında ise KKTC’de kişi başına düşen GSYİH 17.498 dolar olarak açıklanmıştır.

Kişi Başına Düşen GSMH, \$

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu

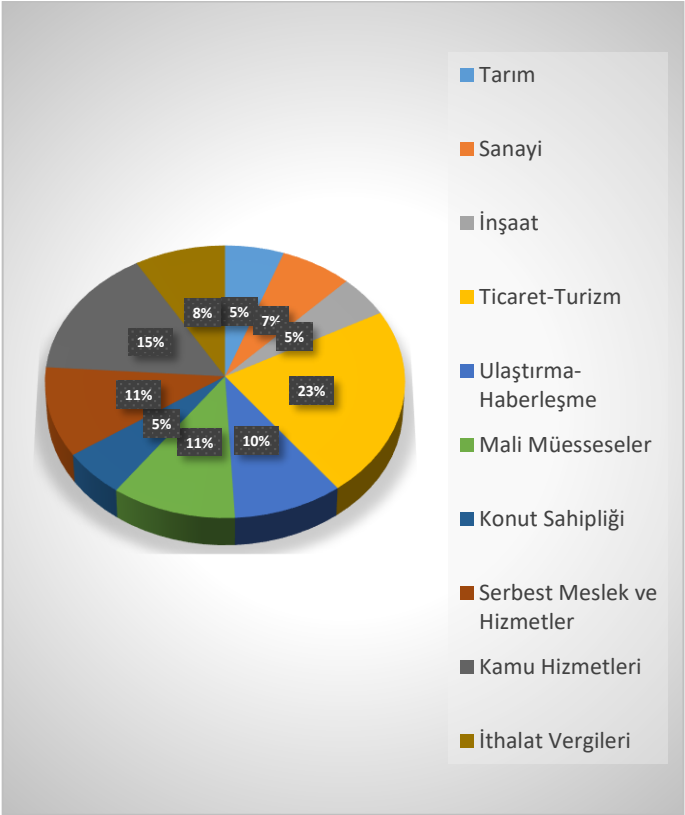
Cari Yıl Fiyatlarıyla Ekonomik Sektörler ve Ekonomik Faaliyet Gruplandırılmalarına Göre GSYİH, Milyon TL

Ekonomik sektörler ve ekonomik faaliyet grupları	2020	2021	2022	2023	2024
Tarım	1.284	2.532	4.911	7.020	12.832
Sanayi	2.086	2.305	4.006	7.426	15.619
İnşaat	2.055	2.248	4.281	7.954	11.305
Ticaret-Turizm	2.747	4.157	22.700	34.122	52.250
Ulaştırma-Haberleşme	1.383	2.828	6.903	13.739	22.108
Mali Müesseseler	1.686	2.679	5.271	12.035	25.097
Konut Sahipliği	1.357	2.207	3.686	7.563	12.745
Serbest Meslek ve Hizmetler	2.759	4.282	7.646	13.439	24.636
Kamu Hizmetleri	4.146	4.671	8.512	17.124	35.746
İthalat Vergileri	1.948	2.350	6.108	11.928	19.646
GSYİH	21.451	30.258	74.024	132.351	231.984

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu

2024 yılında, ticaret-turizm %22,5, kamu hizmetleri %15,4 ve mali müesseseler %10,8 ile GSYİH içerisinde ilk sıraları paylaşmıştır. %4,9 ile inşaat ve %5,5 ile tarım ve konut sahipliği GSYİH içerisinde en az paya sahip sektörlerdir.

Ekonomik Sektörler ve Ekonomik Faaliyet Gruplarının GSYİH'daki Payları, 2024

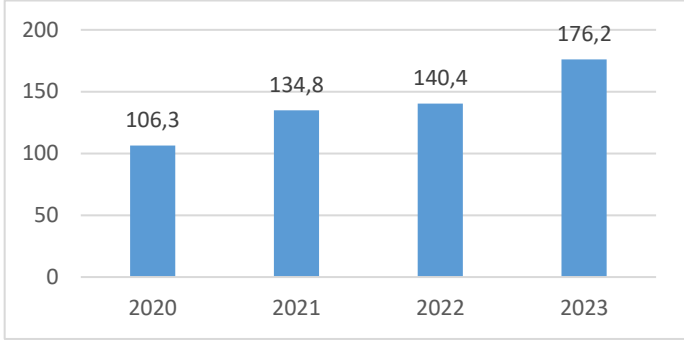

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu

İhracat

İhracat, 2022 yılında bir önceki yıla göre %4,2 oranında artış gösterirken, 2023 yılında %25,5 oranında artarak 176,2 milyon dolara yükselmiştir. 2024 yılı gerçekleşme rakamları henüz açıklanmamıştır.

Yıllara Göre İhracat, Milyon \$

Kaynak: KKTC Ticaret Dairesi

İhracat Ürünleri, \$

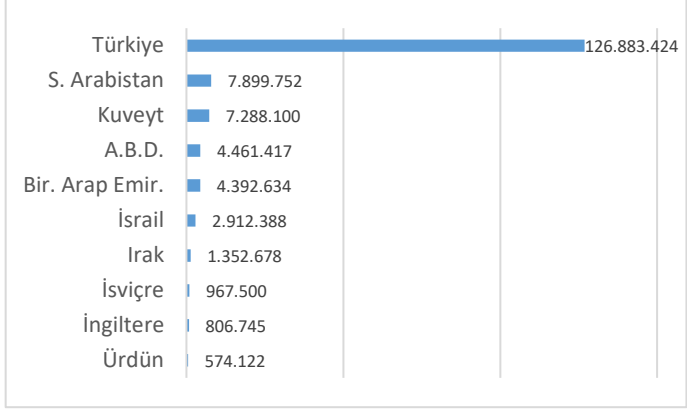
	2019	2020	2021	2022	2023
Süt Ürünleri	41.643.994	45.750.109	49.866.382	52.959.979	64.103.697
Krema	2.541.197	2.992.692	2.462.429	2.259.188	2.800.415
Yoğurt	...	15.787	20.451	20.049	6.749
Peynir/Lor	3.408.405	2.443.490	6.325.557	6.245.687	1.857.987
Kaşar Peyniri	304.213	1.988.020	315.841	8.193	75.025
Hellim	32.964.982	36.869.097	37.030.574	44.430.392	58.061.263
Yumurta	2.425.197	1.441.024	3.711.530	1.724.364	1.302.258
Narenciye	18.989.343	27.411.968	28.730.283	24.282.888	42.885.943
I. Sınıf Oval Portakal	...	62.784	88.307	208.476	240.333
Oval Portakal	178.833	226.476	22.629	...	...
I. Sınıf Valensiya Portakal	9.480.786	7.507.496	10.257.478	7.329.490	13.764.869
Valensiya Portakal	929.005	3.656.276	2.823.900	871.021	872.334
I. Sınıf Mandalina	7.352.503	10.477.057	12.372.159	14.978.429	26.200.575
Mandalina	780.459	4.856.370	2.309.312	271.674	1.665.717
I. Sınıf Limon	47.899	87.823	499.235	373.591	142.115
Limon	154.677	448.561	158.351	60.776	...
I. Sınıf Greyfurt	...	...	168.767	189.430	...
Greyfurt	65.181	89.125	30.145	...	...
Kahve	521.582	256.963	453.984	723.107	610.744
Keçiboynuzu	1.092.667	1.474.805	3.926.536	1.604.804	...
Zeytinyağı	8.678	26.838	228.754	34.430	...
Konsantre	1.618.782	2.295.214	1.513.757	3.500.595	5.056.275
Et ve Et Ürünleri	2.483.991	2.851.864	1.976.613	...	117.620
Hurdalar	5.397.541	6.447.919	15.242.395	14.587.529	10.304.225
Fişek ve Malzemeleri	16.230	1.147.311	14.796.324	12.840.021	6.154.857
Sigaralar	37.600	432.721	1.229.693	621.705	...
Hurda Kağıt	590.348	537.207	1.189.183	1.400.144	1.054.068
Boyalar	4.481	432.601	1.269.466	1.760.926	948.690
Tütün	525.209	601.410	630.850	592.630	142.977
Rakı	682.074	198.416	613.938	1.103.875	585.951
Deriler	606.874	473.236	510.571	690.824	542.186
Konfeksiyon	1.081.593	333.814	311.603	262.117	302.815

Kaynak: KKTC Ticaret Dairesi

Not: 2024 yılı ticari verileri henüz ürün bazında yayımlanmamıştır.

2023 yılında KKTC, toplam ihracatının %72'sini Türkiye'ye, %14'ünü İslam Ülkelerine, %11'ini AB ülkelerine ve geriye kalan kısmını da diğer Avrupa ülkelerine ve diğer ülkelere yapmıştır.

KKTC'nin İlk 10 İhracat Partneri, \$, 2023

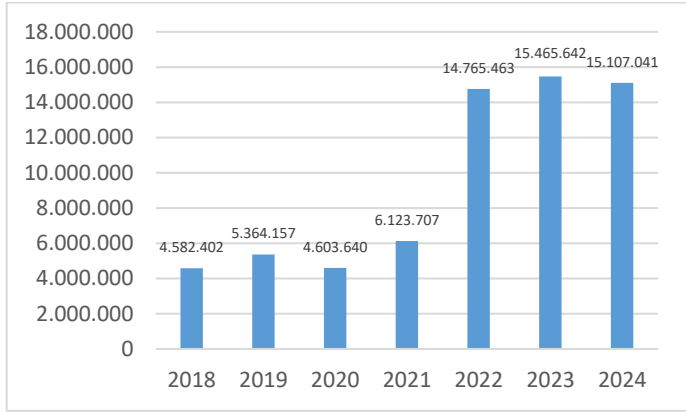
Kaynak: KKTC Ticaret Dairesi

Yeşil Hat Tüzüğü Kapsamında Yapılan İhracat

Yeşil Hat Tüzüğü kapsamında, Kuzey Kıbrıs'ta üretilen ürünlerin Güney Kıbrıs'a satışı Kıbrıs Türk Ticaret Odası'nın verdiği Refakat Belgesi ile mümkün olmaktadır. Söz konusu ürünlerin Refakat Belgesi alabilmeleri için tamamen Kuzey Kıbrıs'ta yetiştirilmeleri veya hammaddesinin yurtdışından gelmesi durumunda ise Kuzey Kıbrıs'ta işleme tabi tutularak ve yeterli katkı sağlanarak yeni bir ürün elde edilmesi gerekmektedir.

Yeşil Hat Tüzüğü kapsamında, Güney Kıbrıs Rum kesimine 2021 yılında gönderilen ürünlerin bedeli 6.123.707 € iken, 2022 yılında 14.765.463 €, 2023 yılında 15.465.642 € ve 2024 yılında 15.107.041 € olmuştur.

Yıllara Göre Yeşil Hat İhracatı, €

Kaynak: Kıbrıs Türk Ticaret Odası

Yeşil Hat İhracatında Başlıca Ürünler, 2024

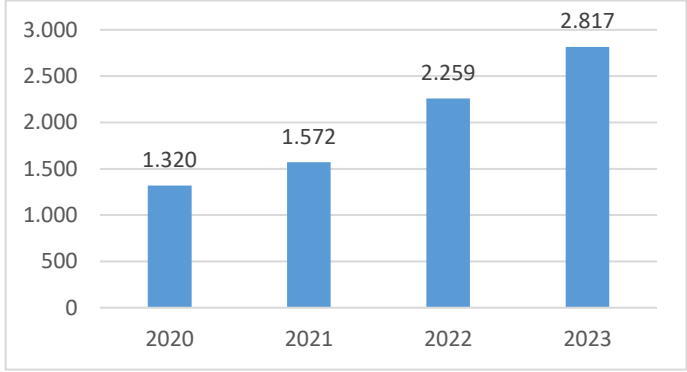
	Tutar (€)	Yeşil Hat ticaretindeki payı (%)
Prefabrik konteyner	3.319.425	22
Ahşap mobilya	2.962.018	20
İnşaat malzemeleri	2.238.467	15
Plastik ürünler	2.219.394	15
Atık/hurda ürünler	1.441.973	10

Kaynak: Kıbrıs Türk Ticaret Odası

İthalat

Tipik bir ada ekonomisine sahip olan KKTC, ihtiyaçlarının büyük bir bölümünü diğer ülkelerden karşılamaktadır. 2021 yılında 1.572 milyon dolar olarak gerçekleşen ithalat, 2022 yılında 2.259 milyon dolara ve 2023 yılında 2.817 milyon dolara yükselmiştir. 2024 yılı gerçekleşme rakamları henüz açıklanmamıştır.

Yıllara Göre İthalat, Milyon \$

Kaynak: KKTC Ticaret Dairesi

İthalat Ürünleri, \$

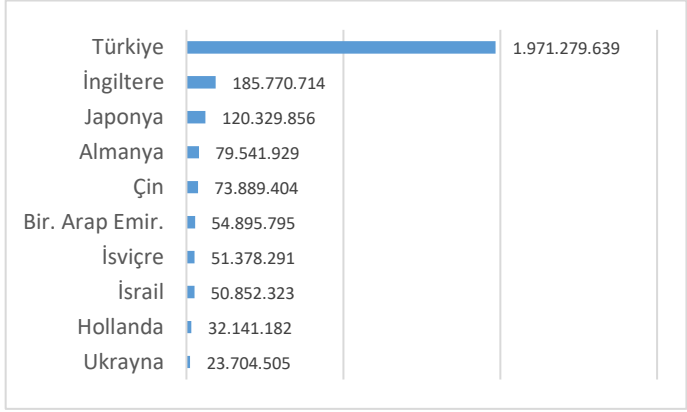
	2019	2020	2021	2022	2023
Yakıt	170.426.746	89.834.999	169.378.112	299.046.692	330.517.657
Taşıt Araçları	118.245.836	125.960.074	110.673.459	155.273.052	321.354.693
Demir Çelik Çubuklar	4.001.065	4.145.395	6.882.731	7.640.342	133.144.977
İnşaat Demiri	41.358.655	30.664.348	50.744.492	68.520.457	18.946.877
Hayvan Yemleri	29.376.853	31.035.892	46.330.744	38.287.036	42.166.666
Konfeksiyon	48.273.184	29.429.222	34.764.130	49.229.290	60.944.806
İlaçlar	36.189.135	30.195.611	29.390.314	35.114.063	53.782.019
Cep Telefonları	24.629.988	26.901.750	28.448.715	40.815.320	50.180.760
Alkollü İçkiler	38.649.583	18.057.361	28.403.797	44.307.008	96.347.508
Arpa	6.923.006	676.996	27.112.088	35.667.590	23.460.993
Sanayi Tipi Makineler	25.174.323	3.042.929	23.713.066	42.902.934	47.860.578
Sigaralar	25.312.163	21.965.837	23.165.231	27.579.890	36.562.490
Bilgi İşlem Makineleri ve Aksesuarları	15.247.946	19.644.717	22.737.468	19.771.765	21.542.756
Mısır	16.735.079	18.046.697	21.710.520	24.275.425	27.084.952
LPG Gazı	17.061.596	13.640.267	18.671.368	25.334.718	23.585.223
Oto Aksesuarları	19.324.061	14.009.689	15.537.158	18.336.012	23.280.235
Elektrik Malzemeleri	15.565.442	9.295.939	15.204.378	24.418.128	34.943.536
Mobilya ve Aksesuarları	15.336.586	10.525.676	14.718.173	22.944.171	28.731.153
Klima Cihazı	13.569.626	11.561.852	14.458.643	16.254.316	27.130.106
Seramik Karolar	8.709.438	6.911.031	9.677.489	16.390.187	20.493.933
Süt Ürünleri	13.539.647	11.950.440	13.391.336	17.688.087	19.615.450
Borular ve Aksesuarları	10.099.394	7.424.593	12.409.889	18.457.467	19.395.038
Buğday	11.193.885	8.830.661	11.396.657	16.907.769	13.700.318
Kozmetik Ürünleri	11.757.793	9.263.691	10.905.012	13.444.423	19.380.732
Elektrikli Ev Eşyaları	7.677.407	6.872.104	10.805.475	14.236.589	19.531.385
Plastik Mamülleri	12.185.369	10.057.628	10.231.835	16.512.076	15.731.846
Kereste ve Sunta	5.541.279	6.753.943	10.480.311	15.807.251	9.084.110
Çimento Hammad.	4.356.449	4.738.790	7.536.288	14.089.126	16.138.883
Tıbbi Cihazlar	13.726.454	11.388.710	10.470.522	13.622.982	14.047.654
Aleminyum Profil	15.979.193	6.189.748	10.227.334	16.905.691	13.514.699
Çimento	17.184.364	10.084.975	10.050.044	12.995.196	14.965.536

Kaynak: KKTC Ticaret Dairesi

Not: 2024 yılı ticari verileri henüz ürün bazında yayımlanmamıştır.

2023 yılında KKTC, toplam ithalatının %70'ini Türkiye'den, %15'ini AB ülkelerinden, %4'ünü İslam Ülkelerinden, %3'ünü Uzak Doğu ülkelerinden ve geriye kalan kısmını da diğer Avrupa ülkelerinden ve diğer ülkelerden yapmıştır.

KKTC'nin İlk 10 İthalat Partneri, \$, 2023

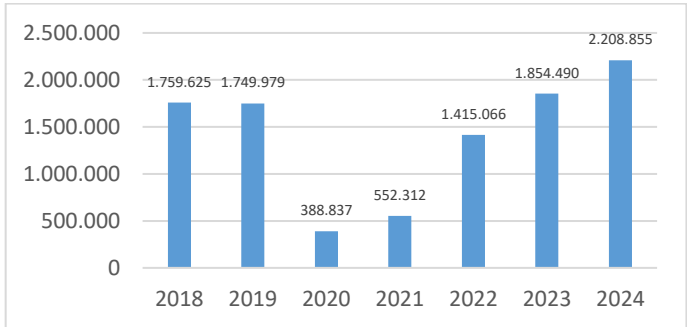
Kaynak: KKTC Ticaret Dairesi

Turizm

Turizm, son yıllarda ulaştığı aşama, yarattığı katma değer, istihdam ve döviz geliri nedeniyle, KKTC ekonomisine katkısı en önemli sektörlerden biri haline gelmiştir.

2020 yılında ortaya çıkan Kovid-19 pandemisi, turizm sektörünün ciddi bir sınavdan geçmesine neden olmuştur. 2021 yılında salgının etkisinin azalması ve kısıtlayıcı önlemlerin gevşetilmesiyle, KKTC'de turizm kademeli olarak toparlanmaya başlamıştır.

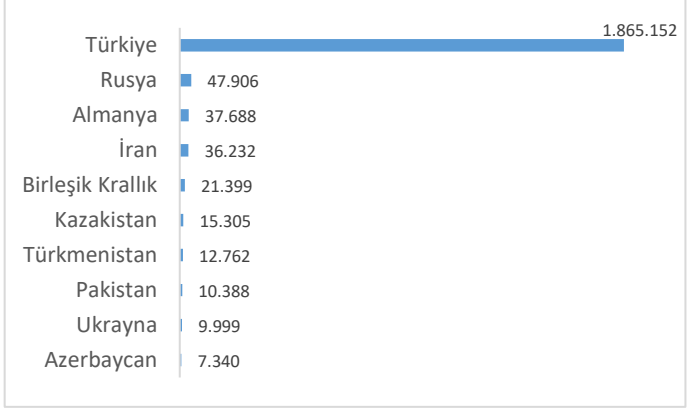
KKTC'ye Hava ve Deniz Yoluyla Gelen Yabancı Turist Sayısı

Kaynak: KKTC Turizm Planlama Dairesi

2024 yılında hava ve deniz yoluyla yaklaşık 2,2 milyon turist KKTC'yi ziyaret etmiştir. Bir önceki yıla göre gelen turist sayısında %19 artış olmuştur.

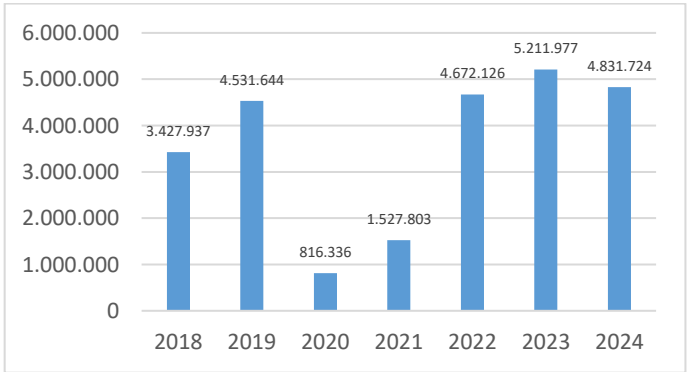
KKTC'ye Hava ve Deniz Yoluyla Gelen Yabancı Turistlerin Uyruklarına Göre Dağılımı, 2024

Kaynak: KKTC Turizm Planlama Dairesi

Türkiye'den gelen turistler, toplam turistlerin %84,4'ünü oluşturmaktadır. İkinci sırada ise Rusya ve ardından Almanya vatandaşları gelmektedir.

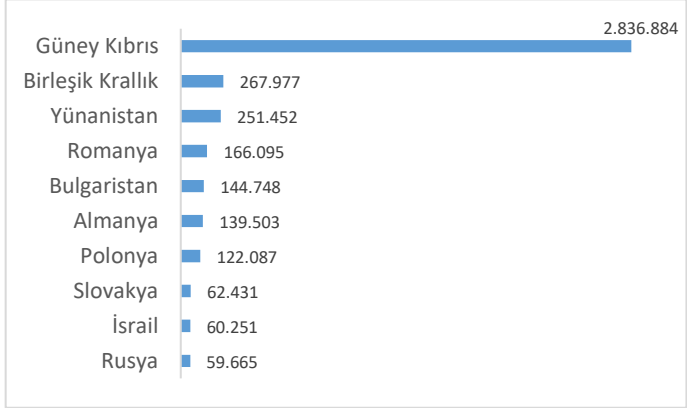
KKTC'ye Kara Kapıları Yoluyla Gelen Yabancıların Sayısı

Kaynak: KKTC Turizm Planlama Dairesi

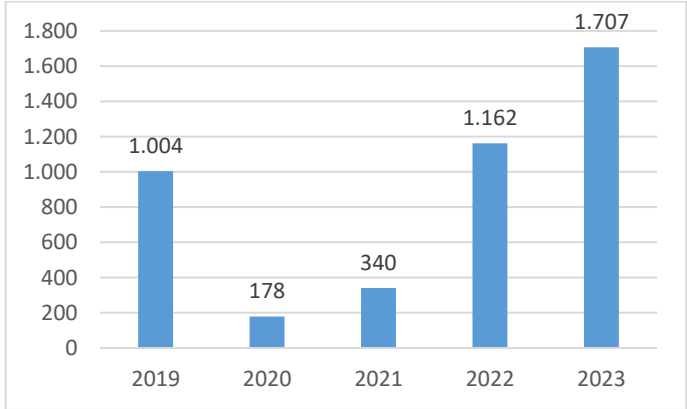
2024 yılında kara kapıları yoluyla yaklaşık 4,8 milyon yabancı KKTC'ye giriş yapmıştır. Giriş yapan yabancıların %58,7'si Güney Kıbrıs, %5,5'i Birleşik Krallık ve %5,2'si Yunanistan vatandaşdır.

KKTC'ye Kara Kapıları Yoluyla Gelen Yabancıların Uyruklarına Göre Dağılımı, 2024

Kaynak: KKTC Turizm Planlama Dairesi

KKTC'nin Net Turizm Gelirleri, Milyon \$

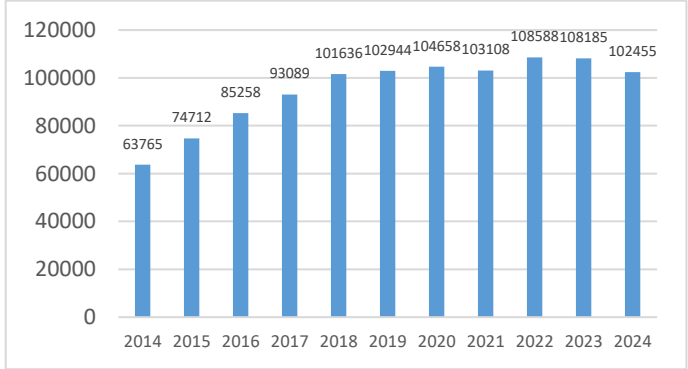
Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu

Yükseköğretim

Hizmetler sektörü içerisinde yükseköğretim sektörü diğer tüm sektörlerle sağladığı katkı ile ülke ekonomisi açısından lokomotif sektör konumundadır. 1990'lı yıllarda çok büyük önem arz etmeyen uluslararası öğrenci piyasası, günümüzde stratejik öneme sahiptir. Yabancı öğrenci sayısının artırılması, sadece önemli bir ekonomik girişim olarak görülmemekte, politik, sosyal ve kültürel açıdan da değer taşıyan bir hale gelmiştir.

KKTC'de toplam 23 üniversite faaliyet göstermektedir. Bu üniversitelerden Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Kuzey Kıbrıs Kampüsü, İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Kuzey Kıbrıs Kampüsü, Bahçeşehir Kıbrıs Üniversitesi (BAÜ) ve Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Kampüsü Türkiye'de faaliyet gösteren üniversitelerin KKTC'de açtıkları kampüslerdir. Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) ve Lefke Avrupa Üniversitesi (LAÜ) vakıf üniversitesi niteliğinde olup, KKTC bütçesinden katkı almaktadır. Diğer üniversiteler ise özel üniversite niteliğindedir.

Yükseköğretim Öğrenci Sayısı

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı

2024 yılında, KKTC'de yüksek öğrenim gören öğrencilerin 13.317'si KKTC uyruklu, 47.542'si T.C. uyruklu ve 41.596'sı ise üçüncü ülkelerden gelen öğrencilerdir.

Geldiği Ülkelere Göre Öğrenci Dağılımı, %

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
KKTC	12,1	11,7	13,0	13,1	13,5	13,0
T.C.	53,4	48,3	45,2	39,7	45,3	46,4
3. Ülkeler	34,5	40,0	41,8	47,2	41,2	40,6

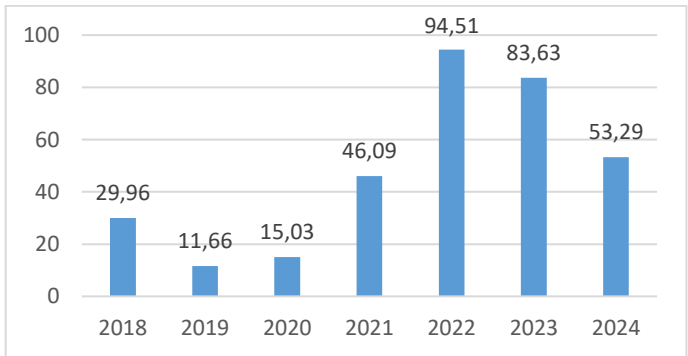
Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı

Tüketici Fiyat Endeksleri ve Yıllık Enflasyon

2022 yılı sonunda yıllık enflasyon %94,51 olarak gerçekleşmiştir. 2023 yılında enflasyon yine yüksek seyrederek yıllık %83,63 olarak gerçekleşmiştir. Yüksek enflasyonu düşürmek için alınan tedbirler sonrası enflasyon rakamı nispeten düşerek 2024 yılında yıllık %53,29 olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılı sonunda, KKTC’de ana mal gruplarındaki yıllık değişime bakıldığında, en fazla artış %99,32 ile Eğitim ve %81,36 ile Çeşitli Mal ve Hizmetler mal gruplarında olmuştur. Bu iki mal grubundan sonra, %76,79 ile Giyim ve Ayakkabı ve %73,13 ile Sağlık mal grupları gelmektedir. Yıllık değişimin en az olduğu mal grupları ise sırasıyla %24,84 ile Ulaştırma ve %39,46 ile Lokanta ve Oteller mal gruplarıdır.

Tüketici Fiyat Endeksi (Yıllık Ortalama Enflasyon Oranı, %)

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu

Ana Kategorilere Göre Yıllık Ortalama Tüketici Fiyat Endeksi (Yıllık Ortalama Enflasyon Oranları, %)

Ana kategoriler	2020	2021	2022	2023	2024
Ortalama tüketici fiyat endeksi	15,03	46,09	94,51	83,63	53,29
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	14,63	58,21	98,73	64,35	51,62
Alkollü İçecekler ve Tütün	9,60	16,07	56,61	69,24	43,25
Giyim ve Ayakkabı	8,35	35,40	98,25	70,66	76,79
Konut, Su, Elektrik, Gaz, ve Diğer Yakıtlar	11,57	25,70	105,96	89,45	55,26
Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	26,66	60,43	84,96	84,36	59,02
Sağlık	20,57	36,50	78,14	96,09	73,13
Ulaştırma	21,68	77,65	67,07	83,25	24,84
Haberleşme	7,42	38,55	19,85	111,93	63,92
Eğlence ve Kültür	9,41	19,56	210,92	72,38	52,52
Eğitim	15,13	31,87	54,04	116,63	99,32
Lokanta ve Oteller	10,15	56,90	132,01	111,95	39,46
Çeşitli Mal ve Hizmetler	17,08	27,80	74,09	80,70	81,36

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu

İşgücü Piyasası

KKTC İstatistik Kurumu'nun 2024 yılı Hane Halkı İşgücü Anketi'ne göre, KKTC'de yaklaşık 195 bin işgücü bulunmaktadır. Bunların %64,1'ini erkekler ve %35,9'unu kadınlar oluşturmaktadır.

2024 Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına göre, KKTC genelinde istihdam edilenlerin %35,7'sini lise altı eğitim alanlar ile hiç eğitim almayanlar oluşturmaktadır. İstihdam edilenlerin %34,3'ünü lise ve dengi okul, %3,8'ini 2 veya 3 yıllık yüksek okul, %23,0'ını 4 yıllık fakülte veya yüksek okul, %2,7'sini yüksek lisans (5 veya 6 yıllık fakülteler dahil), %0,5'ini ise doktora mezunları oluşturmaktadır.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Toplam	147.755	147.835	136.385	147.949	156.199	195.159
Erkek	94.305	96.667	87.100	96.286	101.644	125.089
Kadın	53.450	51.168	49.285	51.663	54.555	70.070

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu

İstihdam

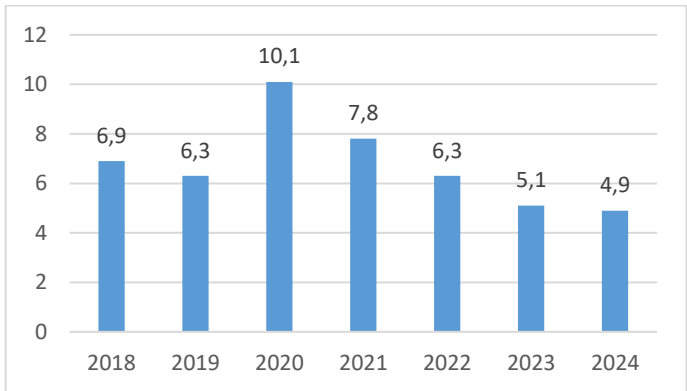
Pandemi nedeniyle, 2020 ve 2021 yıllarında gerileyen istihdam, 2022 yılında yaklaşık 139 bine ve 2023 yılında 148 bine ulaşmıştır. 2024 yılında ise artarak yaklaşık 186 bine ulaşmıştır.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
İstihdam oranı, %	48,1	45,9	40,4	46	48,3	50,5
Toplam istihdam	138.438	132.885	125.739	138.609	148.211	185.607
Kamu sektöründe istihdam	35.535	40.623	35.712	35.462	35.844	36.086
Özel sektörde istihdam	102.903	92.262	90.027	103.147	112.367	149.521

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu

İşsizlik

2024 yılı Hane Halkı İşgücü Anketi'ne göre, KKTC'de 2024 yılında işsizlik %4,9'a gerilemiştir.

Kaynak: KKTC İstatistik Kurumu
Kıbrıs Türk Ticaret Odası

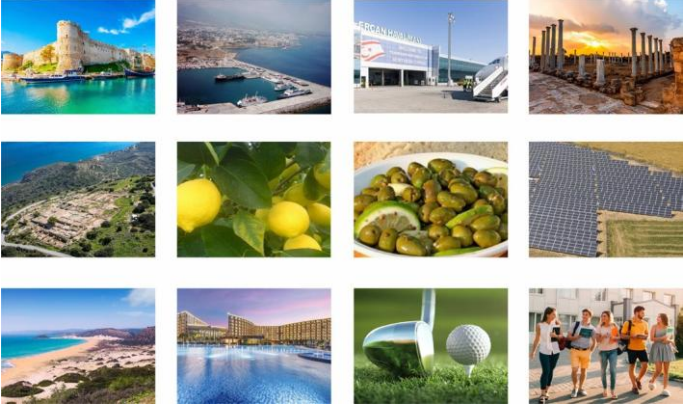
YATIRIM ORTAMI

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Avantajları

- * Stratejik coğrafi konum: Akdeniz'in en büyük üçüncü adası, Avrupa, Orta Doğu, Asya ve Afrika'nın kesiştiği noktadır.
- * Dış pazarlara yakınlık: Türkiye, Suriye, Mısır, İsrail, Lübnan, Güney Kıbrıs ve Yunanistan ile komşudur.
- * Bakir yatırım alanlarına sahip küçük ama hızlı büyüyen gelişmekte olan bir ekonomiye sahiptir.
- * 20'den fazla üniversite, 5.000'den fazla akademisyen ve 100.000'den fazla öğrenci ile nitelikli genç iş gücü sağlanmaktadır.
- * Araştırma ve geliştirme için teknoparklar bulunmaktadır.
- * Yatırımcı dostu bir ortam: Düşük ofis ve mülk maliyeti, Avrupa'daki ülkeler arasında şirketler için en düşük vergi oranlarına sahip ülkelerden biri
- * Yerli/yabancı yatırımcı ayrımı yoktur.
- * Yerli/yabancı yatırımcı ayrımı yapılmaksızın yatırımlara teşvikler uygulanmaktadır.
- * Yabancı yatırımcılar bir veya daha fazla yabancı veya yerli yatırımcılarla müşterek ortaklık oluşturabilirler. Yabancı yatırımcılar inşaat ve/veya turizm acentesi sektörlerinde faaliyet göstermek isterler ise şirket hisselerinin %51 sahipliğinde KKTC vatandaşlığı aranmaktadır.

Temel Yatırım Alanları

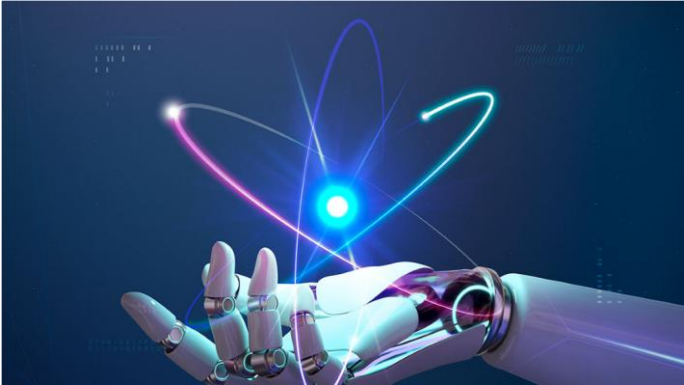
- * Kitle Turizmi Yatırımları
- * Özel İlgi Turizmi Yatırımları
 - Sağlık Turizmi
 - Konferans Turizmi
 - Eko/ Agro Turizmi
- * Yüksek Öğrenim Sektörü Yatırımları
- * Tarım, Tarımsal Sanayi Nitelikli Yatırımlar
- * Enerji Sektörü Yatırımları
 - Alternatif Enerji Yatırımları

Öne Çıkan Bazı Fırsatlar

Bilişim Sektörü

- Gazimağusa Teknoloji Geliştirme Bölgesi (GMTGB)
- Doğu Akdeniz Üniversitesi Girişimcilik ve İnovasyon Merkezi (GİMER)
- Yakın Doğu Üniversitesi (YDÜ) İnovasyon ve Bilişim Teknolojileri Merkezi
- ODTÜ Kuzey Kıbrıs Kampüsü KALTEV
- UKÜ Haberleşme Teknolojileri Araştırma Merkezi • UKÜ Sürdürülebilir Enerji Araştırma Merkezi

Yatırım Politikası

KKTC yatırım politikasının temel amacı, ekonomik kalkınmayı hızlandırmak, ekonominin rekabet gücünü yükseltmek,

potansiyel kaynakları harekete geçirmek, özel teşebbüsün ekonomideki etkinliğini artırmak ve yabancı sermayeyi ülkede yatırım yapmaya özendirmeektir.

Kalkınma politikası gereğince KKTC, ihracata yönelik sanayileri tercih etme yaklaşımını benimsemiştir. İç piyasanın küçüklüğünden dolayı yatırım politikası, mal ve hizmetlerin ihracına yöneliktir. Modern teknoloji, knowhow, yeni üretim tekniklerinin KKTC'ne transferini kolaylaştıran ve en fazla katma değer sağlayacak projelere öncelik verilmektedir.

Yabancı ve yerel firmalar arasında ortak girişim şeklindeki yatırımların etkin bir şekilde desteklendiği KKTC'nde yabancı yatırımcılara mülkiyet haklarının tam olarak korunmasını da içeren pek çok avantaj ve teşvikler sunulmaktadır.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yatırım yapmak isteyen girişimcilere yerli veya yabancı yatırımcı olup olmadığına bakılmaksızın, Teşvik Belgesi verilmek suretiyle aşağıdaki yatırım teşvikleri uygulanmaktadır.

Yatırım İndirimi: Devlet Planlama Örgütü'nün kalkınma planları ve/ veya yıllık programlar çerçevesinde belirleyeceği Kalkınmada Öncelikli bölgelerde yapılacak yatırımlarda yatırım indirimi oranı mal oluş bedeli üzerinden %200'dür. Diğer bölgelerde yapılacak yatırımlarda ise yatırım indirimi oranı mal oluş bedeli üzerinden %100'dür. Güzelyurt, Lefke, İskele ve Geçitkale Bakanlar Kurulu tarafından Kalkınmada Öncelikli Bölgeler olarak belirlenmiştir.

Gümrük Vergisi ve Fon Muafiyet: Teşvik Belgesi kapsamında ithal edilecek yatırıma konu makine ve bunlara ait teçhizatlar her türlü gümrük vergisi ve fondan muaftır.

Makine ve Teçhizat Alımında KDV Muafiyeti: Teşvik Belgesi kapsamında ithal ve yerli makine ve teçhizatlara %0 Katma Değer Vergisi uygulanır.

Arazi Arsa ve Bina Temini: Teşvik belgeli yatırımlarda, yatırımcıların taşınmaz mal talep etmeleri halinde, bu talepler yürürlükteki mevzuata uygun olarak ve imkanlar ölçüsünde

değerlendirilerek kiralama yöntemiyle bu kişilere öncelikle verilir.

İnşaat Ruhsatı ile İlgili Vergi, Resim Harç Gibi Muafiyetler:

Teşvik Belgesi kapsamında yapılan yatırımlar, bina inşaat ruhsatı ile ilgili resim, harç ve her türlü katkı payından muaftır.

İpotek İşlemleriyle İlgili Harç İndirimi: Teşvik Belgesi kapsamında yapılacak yatırımlara yönelik kullanılacak krediler için gerekli ipotek işlemlerinde pul ve kayıt harçlarında Tüzükle belirlenen bir indirim uygulanır.

Vergi Mevzuatı Altında Uygulanan Teşvikler

Amortismanla bağlı yeni ve/veya ithal edilmiş aşağıdaki ekonomik kıymetlerin işletme tarafından satın alınmış, imal veya inşa edilmiş ve ilk defa işletilmiş veya ilk defa kullanılmış olması halinde, Gelir ve Vergi Yasasında belirtilen şartlara uyulması koşulu ile yatırım indirimleri uygulanır.

- * Yatırım İndirimi %50 ve Amortisman İndirimleri (%3-%25)
- * Diğer İndirimler (Patent Gibi)
- * İhracat Hasılatının %20'si Kurumlar Vergisinden İstisna
- * Mal ve Hizmet İhracatında KDV Muafiyeti
- * Deniz, Hava ve Kara Yolu ile Yapılan Taşıma İşlemleri ile Transit Taşıma İşlerinde KDV İstisnası
- * Sermaye Artırımları ile İlgili Pul Vergisi İndirimi
- * Liman Hizmetlerinde KDV İstisnası

Vergilendirme

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yürürlükte bulunan ve içerik bakımından 1959 İngiliz Şirketler Hukuku kapsamında düzenlenmiş olan Fasil 113 Şirketler Yasası uyarınca kurulan Tüzel Kişiliğe haiz şirketler, Kurumlar Vergisi Yasası'na göre %23,5'lik bir vergi yüküne sahiptir. Ancak uygulanan %23,5'lik vergi yükünün önemli bir yönü bulunmaktadır. Vergi öncesi kazançtan %10 Kurumlar Vergisi ödenmekte geriye kalan miktar üzerinden de dağıtılsın veya dağıtılmasın %15 Gelir Vergisi kesintisi stopajı yapılmaktadır.

Gerçek Kişi statüsüne sahip yükümlüler (şahıs firmaları), her yıl açıklanan muafiyetler sonrası kalan vergi öncesi net gelir üzerinden asgari ücrete endekslenmiş kişiler ve özel muafiyetler indirildikten sonra kalan miktarlar üzerinden saptanan çeşitli dilimlerdeki vergi oranlarına göre Gelir Vergisi Yasası'na göre vergilendirilir.

Katma Değer Vergisi 1996 yılında bir tüketim vergisi olarak yürürlüğe girmiştir. KDV Oranları Tüzüğü kapsamında 5 tane KDV oranı uygulanmaktadır. Standart oran %16'dır. Diğer oranlar ise genellikle temel gıda maddeleri için %0, genellikle yiyecek, ilaç, gazete, turizm ve eğitim hizmetleri için %5, genellikle akaryakıt, gaz, konfeksiyon, inşaat malzemeleri, lokanta ve müteahhitlik hizmetleri için %10 ve genellikle tütün mamulleri, alkollü içecekler, mücevherat ve GSM hizmetleri için %20'dir.

KAYNAKLAR

- Eurostat
- KKTC Maliye Bakanlığı Gelir ve Vergi Dairesi
- KKTC İstatistik Kurumu
- Kıbrıs Türk Ticaret Odası
- Kıbrıs Türk Yatırım Geliştirme Ajansı
- KKTC Ekonomi ve Enerji Bakanlığı Ticaret Dairesi
- KKTC Turizm Bakanlığı Turizm Planlama Dairesi
- Milli Eğitim Bakanlığı

KIBRIS / CYPRUS

+90 392 228 3760

ktto@ktto.net

90 Bedrettin Demirel Caddesi Lefkoşa Nicosia

BRÜKSEL / BRUSSELS

+32 (0) 234 7826

brussels@ktto.net

Rond-Point Schuman 6, Box 5
1040 Brussels Belçika Brussels

ANKARA

+90 (312) 436 3692

ankara@ktto.net

Kazım Özalp Mahallesi Rabat Sokak 27/3 06700
Gaziosmanpaşa Ankara Türkiye Turkey

LONDRA / LONDON

+44 (7789) 08 93 75

london@ktto.net

50 Long Acre, 3rd Floor, London, WC2E 9JR
United Kingdom

 www.ktto.net

KÖEUÖV7□UN7çıFDUHW2GD